

Resumé af 8. marts-initiativets analyse af ”Prostitution i Danmark” (SFI, 2011)

8. marts-initiativet har foretaget en længere analyse af SFI-rapporten ”Prostitution i Danmark”. Analysen kan downloades i sin helhed på www.8marts.dk Dette dokument giver et overblik over de væsentligste fund:

SFI-rapporten giver desværre ikke et dækkende billede af prostitueredes vilkår i Danmark, fordi:

A) undersøgelsen ikke er repræsentativ:

- udenlandske og tidligere prostituerede er voldsomt underrepræsenterede, således at resultaterne skævvrides til fordel for aktivt danske bordelprostituerede
- undersøgelsen belyser kun i meget ringe grad forholdene for udenlandske prostituerede, selv om de udgør over halvdelen af samtlige prostituerede i Danmark
- kvindehandelperspektivet løftes derfor stort set heller ikke i undersøgelsen

B) opgørelsen af prostitutionens omfang er mangelfuld

C) litteraturgennemgangen mangler påfaldende vigtige undersøgelser og sexkøbernes adfærd og mulige støttebehov undersøges ikke

D) undersøgelsen af vold mod prostituerede er mangelfuld og metodisk betænkelig

E) ingen tidligere prostituerede med skader efter prostitution sad i følgegruppen, og aktivt prostituerede kun var repræsenteret ved en enkelt ikkerepræsentativ lobbyorganisation

Flere af ovenstående kritikpunkter fører til, at nogle af undersøgelsens konklusioner ikke er tilstrækkeligt underbyggede.

Ad. A) Design og statistisk metode – fatal mangel på tidligere samt udenlandske prostituerede

Forfatterne konstaterer selv: ”De prostituerede, der har deltaget i undersøgelsen, er givetvis ikke repræsentative for alle prostituerede”¹ Forfatterne anfører bl.a. selv følgende fejlkilder, som betyder, at den undersøgte population ikke er repræsentativ for prostituerede som helhed:

- Generelt set er der tale om personer, som aktivt har valgt at blive interviewet eller deltage i en spørgeskemaundersøgelse, hvilket overvejende kan have været de ressourcestærke prostituerede
- Disse ressourcestærke personer kan have haft en interesse i at udtale sig i undersøgelsen
- De udenlandske prostituerede har haft store vanskeligheder med at forstå basale spørgsmål på engelsk

At forskerne på denne ikkerepræsentative baggrund mellem linjerne næsten konkluderer, at gadeprostitution er det egentlige problem, og at bordelprostitution ikke er specielt problematisk, forekommer tendentiøst, når de selv anfører ovenfor stående selvkritik.

Den kvantitative del af undersøgelsen har indsamlet spørgeskemaer fra i alt 290 danske og 23 udenlandske prostituerede² - dvs. at under 10 pct. af respondenterne er udenlandske! Den katastrofalt manglende indsamling af viden om udenlandske prostitueredes vilkår betyder, at danske bordelprostituerede kommer til at stå som sandhedsvidner for også de udenlandske prostitueredes ikkeundersøgte vilkår.

Halvdelen af de prostituerede i Danmark kommer fra udlandet. Internationale tendenser viser, at denne gruppe vil vokse over tid, hvis der ikke gribes ind over for efterspørgslen efter prostitution. Viden om

¹ PID s. 20

² PID, s. 55

udenlandske prostituerede, herunder kvindehandlernesketivet, er derfor helt afgørende for hensigtsmæssig udformning af lovinitiativer og sociale initiativer på området. Dette kan rapporten desværre ikke bruges til.

Ændret holdning og ”healthy worker- problemet”

Mange tidligere prostituerede ændrer holdning til det at være i prostitution, efter de har forladt sexindustrien. Dette redegør rapporten selv for:³ ”Det er især de tidligere bordelprostituerede, der har indgået i terapiforløb, som i interviews beretter at have oplevet psykiske følgevirkninger af deres tid i prostitution. Disse informanter fortæller, hvordan de først efter at have forladt prostitution kan se, hvilke skadevirkninger det har haft”. At tidligere prostituerede ikke har deltaget i den kvantitative del af undersøgelsen, udgør et stort problem for rapportens troværdighed.

I arbejdsmedicinske undersøgelser taler man om en healthy worker-effekt: I fag med meget belastende arbejdsbetingelser er der en tendens til, at kun arbejdere med et godt helbred kan blive ved med at arbejde. Undersøger man kun helbredet hos dem, der stadig arbejder, vil man ofte finde sunde individer, hvad der fejlagtigt kan tolkes som gunstige arbejdsbetingelser. Rapportens fund om prostitueredes vilkår er altså skævvredne til fordel for positive udsagn, som fås fra de informanter, som stadig er aktive i prostitution.

Sexarbejdernes Interesseorganisations rolle i dataindsamlingen

SIO, hvis medlemmer repræsenterer aktører i sexindustrien, har en politisk og egenøkonomisk interesse i, at bordelprostitution fremstår så positivt som muligt, og i, at så mange af deres medlemmer som muligt har deltaget i undersøgelsen. Det fremgår ikke af undersøgelsen, på hvilken måde forskerne har sikret sig, at der ikke er en overrepræsentation af SIO-medlemmer i eksempelvis den kvantitative del af undersøgelsen.

Ad. B) Opgørelserne af omfanget af prostitution⁴

Undersøgelsen fremkommer med et meget lavt tal, 3.131, for antallet af prostituerede i Danmark, et tal, som SFI dog også angiver som et absolut minimumstal. Følgende er nogle af de problematiske forhold, som sår tvivl om pålideligheden af opgørelsen, og som betyder, at der er tale om et mørketal af en ikke helt ubetydelig størrelse i omfangsopgørelsen:

- Prostituerede under 18 år tælles ikke i undersøgelsen. Det ændrer dog ikke ved, at prostituerede under 18 år udgør en del af de personer, som prostituerer sig i Danmark, f.eks. startede 10 pct. af undersøgelsens respondenter i prostitution *senest* da de fyldte 18 år.
- Undersøgelsen har taget udgangspunkt i trykte annoncer i Ekstra Bladet og politiets sagsregister. Det ser bl.a. ikke ud til, at de prostituerede, som både annoncerer på internettet og i Ekstra Bladet samt de, der kun annoncerer på internettet, er medregnet i omfangsopgørelsen.
- Optællingen omfatter heller ikke privat/diskret prostitution samt mandlige prostituerede.
- Optælling af omfanget af barprostitution, bl.a. fra stripbarer, er udeladt, selv om forfatterne fortæller, at de havde indtryk af, at der foregik prostitution fra stripbarerne, og selv om dette kunne have været undersøgt. Der er en del stripbarer i ex. Hovedstadsområdet.
- Prostitution fra swingerklubber er udeladt af opgørelsen.

Ad. C) Udvalgelse og anvendelse af eksisterende litteratur

SFI har ikke medtaget forskning fra Tyskland, som har en af EU's største sexindustrier. Tysklands familieministerium har ellers foretaget en indgående undersøgelse af voldsrater mod prostituerede⁵ og en stor undersøgelse af den tyske prostitutionslovgivnings effekter på både prostitueredes vilkår og begrænsning af menneskehandel til prostitution⁶. Voldsundersøgelsen fra 2003⁷, har et særligt afsnit om vold mod

³ PID, s. 211

⁴ PID, s. 74.

⁵ ["Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany - A representative Study of Violence against Women in Germany"](http://www.8marts.dk/10394/Tyskland), 2004, Ministeriet for familie, ældre, kvinder og ungdom. Kan downloades her: <http://www.8marts.dk/10394/Tyskland>

⁶ "Report by the federal Government on the Impact of the Act Regulating the Legal Situation of Prostitutes (Prostitution Act)", <http://www.bmfsfj.de/BMFSFJ/Service/Publikationen/publikationsliste.did=100352.html>

prostituerede (110 respondenter), der viser, at prostituerede er udsat for markant mere fysisk, psykisk og seksuel vold samt seksuel chikane end andre kvinder, og at mere end halvdelen af de adspurgte havde været udsat for seksuelle overgreb som børn. De tyske fund underbygges f.eks. i det norske PRO-Senters årsrapport⁸.

Det er på den baggrund dybt beklageligt, at SFI kun stiller ét enkelt spørgsmål om vold i den kvantitative del af undersøgelsen, og at de fund, SFI kommer frem til for danske bordelprostitueredes vedkommende procentvis er langt lavere end i andre lignende undersøgelser, uden at SFI reflekterer over, hvad denne afvigelse kan skyldes, eventuelt om fundet dermed er tilstrækkeligt validt. Ligeledes er det mærkværdigt, at SFI ikke undersøger, hvor mange prostituerede der har været udsat for seksuelle overgreb som børn, da det er en kendt pushfaktor til at begynde i prostitution.

Samtidig har man stort set ikke undersøgt omfanget af vold mod udenlandske prostituerede, til trods for at udenlandske prostituerede udgør halvdelen af det samlede antal prostituerede i Danmark. Det giver et helt fortegnet billede af omfanget af vold og andre overgreb i prostitution.

Sverige

SFI anvender rapporten "Kännedom om prostitution" fra 2007 af den svenske socialstyrelse. Undersøgelsen omhandler prostitutionens omfang og udvikling i Sverige. Rigsadvokat Anna Skarheds evaluering af kriminaliseringen af sexkøb⁹ fra 2010¹⁰ er derimod udeladt. Det er uforståeligt, at SFI undlader at formidle disse helt nye svenske resultater, særlig når SFI har valgt at stille de prostituerede spørgsmål om deres holdning til kriminalisering af sexkøb.

Holland

SFI's kortfattede litteraturgennemgang af situationen i Holland får forholdene i den hollandske sexindustri til at fremstå som stort set uproblematisk. Man refererer udelukkende til Daalders undersøgelse "Prostitution in the Netherlands since the lifting of the brothel ban"¹¹. Daalder konkluderer bl.a., at udbud og efterspørgsel er faldet, efter at prostitution blev legaliseret i 2000. Hvad SFI ikke skriver er, at prostitutionen i Holland i absolutte tal er meget omfattende. Hollands udenrigsministerium estimerede i 2004, at der var 25.000 prostituerede i landet¹².

Det er tankevækkende, at nogle af Daalders fund, som problematiserer situationen i Holland – f.eks. at prostituerede følelsesmæssigt har fået det værre, og at brugen af beroligende midler er steget efter legaliseringen¹³ - er gemt væk i et bilag. Det er også tankevækkende, at SFI ikke nævner de hollandske myndigheders forsøg på at begrænse sexindustrien samt det hollandske politis konstatering af, at 50 – 90 pct. af de prostituerede i den legale del af sexindustrien er der ufrivilligt.

Manglende litteraturgennemgang om sexkøbere

Man medtager ikke undersøgelser, der fokuserer på sexkøbernes fremtrædende rolle i prostitution, hvilket ellers ville understøtte rapportens formål om at skabe viden om forebyggelsesindsatser. I lyset af at Center mod Menneskehandel i efteråret 2011 kører en forebyggelseskampagne rettet mod unge sexkøbere for at

⁷ "Health, Well-Being and Personal Safety of Women in Germany - A representative Study of Violence against Women in Germany", 2004, Ministeriet for familie, ældre, kvinder og ungdom. Kan downloades her: <http://www.8marts.dk/10394/Tyskland>

⁸ Pro-Senters årsrapport 2008, <http://www.prosenteret.no/images/stories/aarsrapporter/Pro%20aarsrapport%202008.pdf>

⁹ "Forbød mot köp af sexuell tjänst - En utvärdering 1999-2008", rapporten kan downloades her: <http://www.8marts.dk/10398/Sverige>

¹⁰ Et videoplæg, hvor rigsadvokat Anna Skarhed gennemgår den svenske evaluering, kan ses her:

<http://grossefreiheit.dk/9531/>. Anna Skarheds tale og noter til oplægget kan downloades her:

<http://grossefreiheit.dk/9532/Papers>

¹¹ "Prostitution in the Netherlands since the lifting of the brothel ban", A.L. Daalder, 2007, undersøgelsen kan downloades her:

<http://www.8marts.dk/10393/Holland>

¹² "Dutch Policy on Prostitution, Questions and Answers 2004", the Netherlands Ministry of Foreign Affairs

¹³ "Prostitution in the Netherlands since the lifting of the brothel ban", A.L. Daalder, 2007, s. 71: "The extent of the emotional well-being has declined between 2001 and 2006 with regard to all measured aspects. This matches the finding that the extent of distress has become higher, and the use of sedatives has increased. In addition, prostitutes were less content about their income than they were in 2001"

begrænse kvindehandel, kan det undre, at man ikke har bedt SFI formidle eksisterende viden om sexkøbere og undersøge sexkøbernes adfærd og holdninger yderligere.

Ad. D) Fysiske og psykiske problemer

Halvdelen af informanterne har psykiske problemer, og brugen af bl.a. alkohol, hash, antidepressiv medicin og sovemedicin er omfattende ifm. alle prostitutionsarenaer¹⁴. Andelen af personer med psykiske problemer er høj. Der sker desværre ikke en sammenligning med normalbefolkningens mentale tilstand.

Med den tidligere nævnte tyske voldsundersøgelse in mente er det bemærkelsesværdigt, at man i den kvantitative del af undersøgelsen blot har stillet ét enkelt spørgsmål om vold og ét enkelt spørgsmål om grænseoverskridende adfærd fra sexkøbernes side. Man har heller ikke problematiseret det forhold, at nogle prostituerede kan opleve så mange daglige grænseoverskridelser og er så vant til dette, at de ikke nødvendigvis lægger det samme i begrebet vold som andre. I stedet for taler SFI om, at prostituerede ”redefinerer dårlige oplevelser” uden at forholde sig til, hvad en sådan overlevelsesstrategi betyder for identitet og psykisk tilstand. 8. marts-initiativet finder, at dette er et forsøg på at normalisere udnyttelsen og nedslidningen, mange af informanterne giver udtryk for på forskellig vis.

Det anføres i rapporten, at de prostitueredes psykiske symptomer snarere skyldes misbrug end prostitution, uden at dette undersøges eller underbygges. Når halvdelen af informanterne har psykiske problemer, er det nærliggende at formode, at prostitutionen, herunder grænseoverskridelserne, volden og risikoen for volden, også spiller en rolle.

Det er tankevækkende, at prostituerede, som i undersøgelsen giver udtryk for, at de er glade for at prostituere sig, bl.a. ønsker hjælp til f.eks. etablering af grupper for prostituerede, som kan udveksle erfaringer, til at bearbejde deres oplevelser af vold og overskridelse af grænser samt ytrer ønsker om en telefonlinje, der er åben 24 timer i døgnet for rådgivning¹⁵. Dette formidles, *uden* at der analyseres på disse modsætninger og selvmodsigelser, selv om disse modsætninger netop indikerer, at benægtelse af ens situation kan være en nødvendig psykologisk forsvarsmekanisme for en del prostituerede – noget, der også kan have indflydelse på undersøgelsesresultaterne.

Ad. E) Inddragelse af interessenter – nej tak til tidligere prostituerede med skader

Ingen af de kvinder, der lever med skader efter prostitution, fik plads i følgegruppen, selv om de ønskede det. Tidligere prostituerede har ofte en anden erkendelse af livet som prostitueret, og nogle skadevirkninger mærkes først efter prostitutionsophør. SFI valgte udelukkende at give plads til Sexarbejdernes Interesseorganisation (SIO) i følgegruppen trods det faktum, at SIO langt fra er repræsentativ, selv ikke for gruppen af aktivt prostituerede. Samtidig har SIO-medlemmerne snævre egenøkonomiske interesser i, hvordan prostitution fremstilles. Grupper af aktivt prostituerede med andre synspunkter end SIO's var ikke inddraget i følgegruppens arbejde.

I forordet takkes interesseorganisationen Seksualpolitisk Forum, der udelukkende er politisk aktør i prostitutionsdebatten til fordel for en legalisering af prostitution. Det begrundes ikke, hvorfor organisationen er inddraget som ressource, og hvad organisationen har bistået forskerne med.

Læs hele analysen på www.8.marts.dk

¹⁴ PID, s. 138

¹⁵ PID, s. 302